

УДК 342.56

Ростислав Олександрович КИСЛЮК,

курсант групи Ф1-201 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т. І.

ОРГАНИ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ

Після прийняття Верховною Радою України змін до Конституції щодо правосуддя та нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року в нашій державі фактично стартувала судова реформа. Побудова судової системи відповідно до європейських стандартів має ґрунтуватися на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення – справедливого їх відновлення в розумні строки. Все це повинно зробити роботу судових органів більш ефективною та прозорою.

Разом з тим, ефективність функціонування судових органів багато у чому залежить від того, наскільки захищеними будуть самі судді, чи зможуть вони повноцінно відстоювати свою інтереси, а також чи будуть враховані зауваження суддів щодо законодавчих актів. На сьогоднішній день жоден орган судової влади не має права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, а відтак усі питання залишаються відкритими.

У вузькому розумінні законодавча ініціатива є однією із стадій законодавчого процесу, яка полягає в можливості уповноваженої законодавством особи вносити до парламенту пропозиції щодо прийняття, зміни та скасування законів. Сутність законодавчої ініціативи полягає у тому, що вищим органам державної влади, які користуються довірою народу, надається можливість покращувати законодавчу базу.

Відповідно до ст. 93 Конституції України право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президенту України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України. Разом з тим, останнім часом у наукових і політичних колах такий стан речей все більше піддається критиці. Так, Д. Ковриженко вважає, що такий підхід застарів і призводить до зловживання депутатами правом законодавчої ініціативи, що призводить до переваги кількості законопроектів над їх якістю та доцільністю. Проблеми такого підходу вже неодноразово порушувалися, як в нашій державі, так і в зарубіжних країнах.

Якщо проаналізувати досвід зарубіжних країн, то можна побачити, що нерідко зустрічаються випадки, коли конституційний суд, верховний суд або інший орган судової влади наділяється правом законодавчої ініціативи, хоча і обмеженої. Найчастіше, органи судової влади мають право ініціювати закони, які безпосередньо пов'язані з судочинством та судоустроєм.

Щодо України, то на тлі судової реформи дане питання стає все більш актуальним. Розбіжності пов'язані тільки з тим, який із органів судової влади буде доречно наділити таким повноваженням. Після створення Вищої ради правосуддя більшість фахівців сходяться на тому, що саме цей орган здатен повноцінно представляти судову владу і в змозі позбавити її від залежності органів, які не мають достатньої політичної вмотивованості в питаннях, що пов'язані з покращенням роботи структури судової системи нашої держави. При цьому, для повної реалізації її потенціалу саме Вищу раду правосуддя необхідно наділити правом законодавчої ініціативи. Тим більше, що відповідно до п. 15 ст. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» до її повноважень належить надання обов'язкових до розгляду консультативних висновків щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, узагальнення пропозицій судів, органів та установ системи правосуддя стосовно законодавства щодо їх статусу та функціонування, судоустрою і статусу суддів. Вважається, що внесення змін до закону «Про Вищу раду правосуддя» стосовно надання їй права не лише консультувати законотворчий процес, а й бути його безпосереднім ініціатором, призведе до більш ефективного функціонування всієї судової системи.

Отже, спираючись на неодноразові заяви та пропозиції науковців, суддів, а також враховуючи досвід зарубіжних країн у цій сфері, можемо зробити певні висновки. По-перше, надання органам судової влади права законодавчої ініціативи надасть змогу вдосконалювати діяльність всієї судової системи. По-друге, це звільнить судову гілку влади від залежності перед політичною волею людей, які не працюють у цій сфері. І останнє, надання законодавчої ініціативи органам судової влади дозволить підсилити незалежність суддів, а також не дозволить зловживати цим правом через його обмеженість.

Одержано 17.04.2018

УДК 342.4

Юрій Андрійович БІРІН,

курсант групи Ф4-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Варунич Л. Д.

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТТЯ, ЗМІСТУ ТА ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ

Підходів щодо визначення поняття «конституція» є багато. Зокрема, прийнято розрізняти конституцію юридичну та фактичну. З огляду сучасної дійсності і з урахуванням різноманітності моделей конституції юридична конституція – це система правових норм, що регулюють основи устрою держави, суспільства і становища людини в них. Даний термін використовується у двох значеннях: у матеріальному і формальному. Звернемо увагу на те, що у матеріальному значенні конституція – це система правових норм, що регулюють основи устрою суспільства, держави і становища особи в них. Тоді як у формальному сенсі конституція – це правовий акт (або декілька актів), що має (мають) найвищу юридичну